



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Defensio Abbatiae Imperialis S. Maximini

Zyllesius, Nicolaus

Treveris, 1638

Sectio II. Idem probatur ex notis certis immediati Status Imperij.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14268

in ordinario possessorio causam principalem betreffende / erkent / daß klagender Herr Erzbischoff vnd Churfurst / auch dessen nachkommen sich hinfuro des angenehmsten Stewrens zu enthalten / vnd deshalb gnugsame Caution zu thun / dargegen beflagter Herr Abt / seine Nachkommen vnd seines Gotteshaus Vnderthanen alle hilffen vnd anlagen dem Reich so jederzeit bewilliget ohne mittel / gleich wie andere ohnmittelbare Reichs-Ständt zu erlegen vnd zu bezahlen / auch alles anders was andern vnmittelbarn Reichs-Ständen zu laisten vnd zu thun obligt / zu thun vnd zu laisten schuldig / vnd die zu beeden theilen auffgeloffene Gerichtskosten auß bewegenden Ursachen gegen einander verglichen vnd Compensire sein sollen.

Signatum zu Wien vnder Ihrer Keyserlicher Mayestät außgedrucktem Secret Insiegel / den dritten Augusti Anno Sechszehn hundert Sechs vnd Zwanzig.

Latine ad verbum sic sonat.

In Causa quondam Domini Lotharij nunc vero Domini Philippi Christophori Archiepiscopi Treutrensis Sacri Imperij Electoris &c. ex vna, Contra & aduersus etiam quondam D. Reinerum, nunc Dominum Agritium Abbatem Monasterij S. Maximini eiusdemque Subditos ex altera, in litem deductas cessas & futuras Prouinciales contributiones, & ea propter obtentum Mandatum sine Clausula, concernente, productis omnibus consideratis iure decisum est, mandatum illud cassandum ac annullandum, vt & hisce cassatur ac annullatur. Præterea in ordinario quoque possessorio causam Principalem concernente decisum est vt Actor Dñs Archiepiscopus & Elector eiusque Successores deinceps à præsens contributionibus absteineant, & desuper sufficientem cautionem præsentent, & contra Reus Dominus Abbas, eius Successores, illiusq; Monasterij subditi omnia subsidia & indictiones quouis tempore Imperio concessa, immediatè sicut & alij immediati Status Imperij præstare ac facere tenentur, præsent ac faciant, expensis Iudicialibus hinc inde factis iustis de causis mouentibus compensatis.

Signatum Viennæ sub S. Cæs. Maiestatis Impresso Secretario Sigillo, tertia Augusti Anno 1626.

Hac vna sententiâ regnante sanctissimo Imperatore à sapientissimo Consilio lata, merito omnis dubitatio de iure S. Maximini sublata fuit. Nihilominus ægrè illam tulit Eminentissimus Archiepiscopus Philippus Christophorus malè à suis informatus, adeoque ipsi visum fuit via facti contra Ius dictamque sententiam procedere.

Sed pijsimus Cæsar literas dedit ad Serenissimam Isabellam Infantem Belgij Moderatricem quibus prædictam sententiam illi notificauit, commendauitque secundum hæreditariæ Aduocatiæ & protectionis debitum, non patretur quidquam ab alte memorato Philippo Christophoro Archiepiscopo contra dictæ sententiæ tenorem attentari, Epistolam habes sub N. 89.

SECTIO II.

Idem probatur ex notis certis immediati Status Imperij.



SENTENTIA cuiusque rei per proprietates eius inuestigatur & probatur immediati Imperij Romani Status notæ ac proprietates hoc & superioribus sæculis, vt constat ex rei natura & Imperij Receptis, constitutionibus ac ordine, habitæ semper fuerunt sequentes; nimirum ad Imperij comitia vocari, in iis sessionem & suffragium habere Regalia & in his Iurisdictionem, feuda & dignitatem immediatè à Cæsare & Imperio accipere. Ita enim de iis loquitur Carolus V. Cæsar in Augusta-

nis Comitibus de anno 1548. §. wann auch vbi in immediatis Imperii Statibus has qualitates requirit, die Stände und Stimm in Reichsuersamblungen vnd Läden vom Reich hetten: id est, qui sessionem & votum in Imperii conuentibus & feuda ab Imperio haberent.

Et quidem feudatarium esse Imperii, tanti semper factum est, vt olim penes eiusmodi Ius eligendi Imperatorem esset; certè ab Archiepiscopis, Episcopis atque Abbatibus Imperii feudatariis & electum fuisse Ottonem IV. & Philip-pum Imp. luculentis testimoniis probat Baronius, ad annum 996.

Prædictas igitur notas & proprietates in Abbate & Monasterio S. Maximini reperiri, ordine nunc ostendendum est.

S. I. Abbas S. Maximini ab omni memoria ad Comitata Imperialia citatus fuit.

HOc in Cancellaria Imperij notissimum est, neque probatione eget, pos-sentque proferri innumeræ citationes ad singula Imperij comitia, quas etiamnum Archiuum S. Maximini seruat, quarum breuem relationem multis alijs omisis habes Num. 77. Vnde constare potest à centum sexaginta circiter annis Abbates pæne quadragies ad comitia euocatos.

Non tamen hîc prætereundum, quod licet ad Comitata Imperialia euocati sint Prælati Maximiniani tanquam reliqui Imperii Status immediati, tamen non fuerint aut non sint obligati comparere nisi Moguntiam, Coloniam, Me-tas ad generale Concilium siue Colloquium aliqua necessitate cogente fue-rint inuitati. Ita habet expressè priuilegium S. Henrici Imperatoris sub N. 20. Quod S. Henrici priuilegium confirmarunt Imp. posteri, Carolus IV. Wen-cellaus, Maximilianus I. Carolus V. & alij. Id autem Priuilegium eo firmitus est, quia in oneroso contractu fundatur, fatetur enim prædicto loco S. Henricus Imp. se eam gratiam, seu potius compensam facere Maximinianis Prælati, v-na cum alijs Priuilegijs ibidem concessis, ob ingentem illum agrorum nume-rum, quem Sancto Maximino abstulit, & S. R. I. Proceribus & Militibus infeudauit. Hoc ipso Priuilegio frequenter vsi sunt Prælati, illud Anno MDXXVI. Abbas Vincentius Imperialibus Registris vna cum aliorum Imperij Statutum Priuilegijs inseri & incorporari fecit, postquam idem Vincentius Anno M. DXX. vi eiusdem Priuilegij sese excusasset Vicario & Regimini Cæsareo, quod citatus tanquam membrum S. R. I. ad conuentum Imperialem non com-paruisset, & hinc etiam patet, quomodo factum quod in Recessibus Imperij no-men Abbatis rariùs reperiatur, quod scilicet in alijs ferè Urbibus, quàm Colo-niæ, Moguntiæ, Metis superiori sæculo Concilia celebrata sint, ad quæ licet Abbas euocetur & conscribatur semper, tamen vi Priuilegiorum suorum po-terat ire vel non ire, prout factum frequentius ad Priuilegij vigorem confer-uandum.

*S. 2. Abbas S. Maximini ad Comitata admissus fuit in
ijsque suffragium habuit.*

ID quoque publicè notum est, & apud Aulicum Imperij Concilium proba-rum, & doceri posset ex instructione data Doctori Hieronymo Veussen, qui ad Comitata Imperialia Norimbergam Anno MDXXII. profectus, à Præ-

lato Maximiliano per litteras Imperiales tanquam Statu Imperii citato nomine Monasterii habuit Procuratorium & sufficientem potestatem. Idemque doceri potest tum ex simili Procuratorio, quod concessum Officiato S. Maximini Theodoro Scipioni *von Krietschen* & Claudio Musiel, pro parte Abbatis Petri, ad Comitata Anno MDLXVI. euocati, profectis; tum etiam ex ipso eiusdem anni Imperiali Recessu, in quo nomen Abbatis eiusque missorum appressum reperitur. Idem doceri potest ex Procuratorio alio, quod Abbas in simili causa impertiuit Ioanni ab Hattstein Catholicæ Maiestatis Luxemburgi Consiliario, quando ad Comitata Imperialia Ratisbonam Anno MDCII. profectus nomine Monasterii accepit pleni potentiam. Sed & Anno MDCVIII. ad Dietam Imperialem suo nomine ablegauit Abbas Reinerus illuc conscriptus, quendam de conuentualibus suis Nicolaum Nouilanium, adiunctis illi Prefato Ioanne ab Hattstein, & Georgio Millæo Leuchrenburgensi Consiliario iuxta ac Cancellario, qui Nicolaus sessionem & suffragium consuetum inter Imperiales Status habuit, registratus in Moguntina Archicancellaria. Item & Anno MDCXIII. ad indicta Comitata misit idem Abbas Reinerus & Coadiutor eius Nicolaus conuentualium suo nomine, Dominicum Wissendorff, cui adiunctus fuit Engelbertus de la Neueforge Regius Consiliarius & Procurator Generalis Luxemburgi.

S. 3. *Abbas præfatus ab Imperatore & Imperio Feuda Jurisdictionem & Regalia accipit.*

ID notissimum est, & ab ipsis Archiepiscopis propria confessione agnitum. Et probatur adhuc per ea omnia Diplomata, quibus Imperatores Regesque sibi potestatem in Abbatiam priuatiuè quoad cæteros omnes retinuerunt, quibus Abbati ac Monasterio, feuda, Regalia, Curtes siue Curias Iurisdictionesque concesserunt ac donârunt: Ita ut in bonis Monasterij vix quicquam reperire sit, quod ab Imperatoribus, Regibus, supremisque Principibus immediatè ad Monasterium per beneficium non processerit, ab Archiepiscopis verò ne hilum quidem.

Probatur itidem per ipsa Maximiliani I. Diplomata Anno MCCCCLXXXV. expedita, per quæ Imperator Archiepiscopo mandauit, ut Imperatoris Imperijque nomine ac autoritate Abbatem de feudis Regalibusque inuestiret, siue inuestituras renouaret: Abbati verò ut eadem feuda ac Regalia prædicto modo, Imperij scilicet Imperatorisque nomine & vice ab Archiepiscopo deinceps reciperet. Vnde sequitur feuda ista ac Regalia ab Imperio moueri, & Archiepiscopos tanquam Procuratores & Commissarios Imperatoris ad dictas inuestituras renouandas constitutos, de quo alibi latius.

Neque vero Mandatum hoc & Commissionem grauius tulerunt Abbates, quippe, quorum nihil intererat per Imperatorem ipsum, an per eius Procuratorem & ipsius Imperatoris Imperijque nomine & vice ab Archiepiscopo inuestituram acciperent, quin imò è re ipsorum erat à molestis ad aulam Cæsaream Protectionibus hoc pacto liberari.

Quæ clarè omninò demonstrantur documentis sub Num. 51. & seqq. exhibitis, vbi etiam habetur forma Regalium, quibus Ottonem Abbatem Ioannes Archiepiscopus primum inuestiuit. quæ forma deinceps seruata est ab eodem Archiepiscopo Ioanne Anno MDII. circa Abbatem Thomam Ottonis Suc-

cessorem: & circa Abbatem Vincentium Anno MDXIV. ab Archiepiscopo Richardo à Greiffenclau Anno MDXXVI. circa Abbatem Ioannem Cellis, Vincentij Successorē; ab Archiepiscopo Ioanne ab Isenburg Anno MDXLIX circa seipsum tanquam Abbatem Commendatarium. Idem confirmatur ex formula Iuramenti Abbatis in susceptione Regalium fieri solita, & ab ipso Isenburgico seruata, qua manifestè Abbas fidelitatem iurat Imperatori & Imperio, vt videre est Num. 52. & N. 57.

Ex quo sanè sequitur euidenter Abbatem S. Maximini in Iurisdictione regalibusque esse Vassallum Imperij, & cum præterea votum & sessionem habeat in Conuentibus, eum esse Statum & membrum Imperij. Vbi notandum est quod in inuestitura instrumentis vocatur *INSIGNE* membrum, quo non vulgaris aut simplicis, sed præcellentis membri qualitas indicatur. Quod & alijs sublequentibus immediati Status notis particularius elucescet, his scilicet.

S. 4. *Abbas S. Maximini habet singularem Dignitatem in Imperio nimirum Archicapellani Romanorum Imperatricis officium.*

HOc enim verò solum sufficere arbitror, cur Monasterium censeatur & sit *INSIGNE* S. Rom. Imperij membrum, quòd in Imperatoria Aula illustri officio Palatino eius Abbas sit insignitus.

Eiusmodi enim officia non nisi immediatis, & illis quidem eminentibus statibus annexa sunt. Ita videmus Archiepiscopos, Electores esse Imperij Archicancellarios, Regem Bohemiæ Archipincernam, Ducem Bauariæ Archidapiferum, alios inferiores Principes & Status inferiora officia exequi, & non modò Imperatori sed & Imperatrici Romanorum suos esse officarios Palatinos, cuius Archicancellarium esse Abbatem Fuldensem constat.

Equidem eos Principes & Status, qui eiusmodi officia in Imperio Imperatorisque aula obeunt singulatibus prærogatiuis, priuilegijs ac immunitatibus gaudere, etiam antiquæ Imperatorum Leges multipliciter sanciant, vt videre est in Codice Iustiniano Tit. de Palatinis factarum largitionum. Item de priuilegijs eorum, qui in sacro Palatio militant: Immunitate enim digni sunt, quos Imperatorij lateris comitatus illustrat. L. vnic. C. de præpositis laborum.

Iam verò Abbatem S. Maximini esse Imperatricis Archicapellanum, idque à septingentis propemodum Annis & ad Reginam ac Imperatricem confirmandam & benedicendam perpetua lege constitutum.

In Imperio quidem receptum & notum esse constat ex Frehero in notis ad Petrum de Andlo l. 2. c. 7. Vischero in disc. de Elect. concl. 39. n. 222. Antonio de Yepes in Chron. S. Benedicti T. 2. Cent. 2. c. 2. alijsque scriptoribus, sed ex documentis & diplomatis à nobis exhibitis firmiter probatur.

Nam sic habet Ottonis Magni Rescriptum, *Decernimus atque iubemus, vt presatus Abbas S. Maximini Willeherus, omnesque sui Successores prædicta coniugi nostræ Adelheide scilicet, imperatrici, alijsque post illam Reginis & Imperatricibus ad Capellam, ad mensam in Curia seruiant &c.* Et deinde, *Quotiescunque ad Regalem Curiam venerint, de Regia mensa pascantur, & inter Curiales ac domesticos Regis & Regina, qui Regio cibo vescuntur non insimi semper habeantur, prout decet illum sacratissimum locum & prouisores & ministros illius Ecclesie, perquam cuncti Reges & Imperatores per vicissitudines temporum, cum suis Contugibus in*

Regnum & Imperium confirmabuntur. Vide Num. 10. Similia habet Henricus III. siue Niger in Rescripto Moguntinensi Anno MXLIV. sub N. 22. Similia quoque habet Imperator Henricus IV. siue SENIOR in Rescripto Triburiensi Anno MLXVI. sub Num. 27.

Ab illis ergo temporibus Abbas S. Maximini de familia Imperatoria fuit, & semper ipsi Veleius Agenti, quoties aderant, locus Curialis fuit servatus, Reginaeque & Imperatrices Prælati benedixerunt, & in Regnum & Imperium confirmarunt, ut videre licet in litteris prædictis circa S. Adelheidem Ottonis M. Coniugem, Agnetem Henrici Nigri, Bertam Henrici SENIORIS. Vnde & Imperator Ferdinandus II. gloriosissimæ memoriæ eam S. R. J. dignitatem Abbatibus S. Maximini confirmavit per Rescriptum de Anno MDC. XXVI. quod vide sub Num. 86.

Ea etiam causa à Regibus donata sunt Palatina templa Abbatibus Maximinianis, ut Abbati Willihero Francofurtense S. Saluatoris fundatum à Ludowico Germ. Rege, Lotharij Imp. fratre, prout liquet ex Francofurtensibus litteris Ludouici Regis Germ: & Lotharij prioris Ludouici Filii ad Abbatem Williharium de Anno DCCCLXXX. quæ hodieque extant. Item Theoniswillanum à Ludouico Pio Imp. ædificatum, datum Ogoni Abbati ab Henrico AVCTYRE, prout ex litteris Ottonis M. Moguntinis de Anno DCCCCXL. sub N. 7. & alijs eiusdem Ottonis Colonienfis de Anno DCCCCLXVI. quæ hodieque extant.

Delata est autem benedictionis nuptialis & consecrationis dignitas Prælati Maximiniani, vel ea causa potissimum.

I. Quod S. Maximinum semper insignem Imperij & Regni Protectorem qualem in viuis, talem etiam defunctum in Cælis Imperatores & Reges experti essent, vnde & Ludouicus PIVS Imp. vocat S. Maximinum *Sanctissimum Confessorem Christi, protectorem nostrum*, cui fortissimi & fortunatissimi quique Reges & Imperatores maximè semper studuerint, quemque in beneficium & auxiliorum recognitionem muneribus, donis, priuilegijs amplissimè ornarint: scilicet Dagobertus, Pipinus, Carolus M. Henricus I. Otto M. S. Henricus, Rudolphus I. Maximilianus I. Carolus V.

II. Quod S. Maximinum Augustæ Generationi Prolique Regiæ vel maximè benignum & propitium crederent. Sic enim in citato Diplomate loquitur Henricus III. *Vt per hanc prædictam Abbatiam omnes Reges & Imperatores cum Coniugibus suis propagandæ sobolis incrementum, & Regiæ potestatis ac dignitatis semper percipiant testamentum.* Et Henricus IV. *Vt per præfatam Abbatiam S. Maximini omnes Reges & Imperatores ac Coniuges illorum Regiæ dignitatis ac propagandæ sobolis accipiant fundamentum.* Quod bene cum intelligeret Fridericus IV. Austriacus Imperator, placuit illi de nuptijs inter filium Maximilianum, quem in spem Imperij & Austriacæ Magnitudinis genuerat, & inter Mariam Burgundicam, quam Orienti Occidentique olim consociando Belgium tulerat, tractare cum Carolo AVDACE in Monasterio Maximiniano, fortunatosque Sancti Maximini genios coniugio Austriaco-Burgundico conciliare, quippe sapientissimus Princeps, more veterum & Maiorum conceperat illius Ecclesiæ Auspicio spem certam magni illius Augustorum incrementi, quod læti nunc miramur, & propagandæ Imperatoriæ & Regiæ sobolis, *quæ nunc regit orbis frena rotundi.* Cui ut DEVS Opt. Max. S. Maximini interuentu æternum consuetas benedictiones perennet, vna voce supplicamus.

Huic verò titulo consequens est & annexum, quod summi Principes & Im-

peratores huius Abbatia fructus & seruitia S. Rom. Imperii Regibus, & Imperatoribus debita, Imperatricibus olim veluti dotem quandam assignarunt. Ita ante annos septingentos Romano Pontifice Maximo Ioanne XIII. approbante, statuit ac decreuit Otto Magnus in Diplomate supra citato his verbis, *Abbas omnesque sui Successores seruitium, quod in secundo semper anno de eadem Abbatia dictante iustitia daturi sunt sibi* (id est, Imperatricibus) *exhibeant.*

Per hanc igitur Abbatiam se dotasse Imperatricem Otto Magnus proficitur, eamque proinde à dote Regni verat vlla ratione auelli, aut alteri personæ subici. Idem de Regni dote statuerunt & approbarunt Henricus III. qui & Niger dictus est, in Diplomate sub Numero 22. & Henricus IV. siue Senior sub Numero 27.

Ex quibus colliges Dotis nomen multis sæculis ante Ottonis Mæuum & ab ipso, quin etiam exordio & prima Monasterii origine ipsi adhæsisse. quo nimirum à magnis Principibus indicabatur Monasterii illius statum ita Imperio inuinculatum & annexum, vt nulla potestate ab illo dielli & alienari posset, quemadmodum de fundis & rebus dotalibus lege cautum est.

S. 5. Abbas S. Maximini habet supremam sub Imperatore Iurisdictionem.

IURISDICTIONIS illius supremæ actus hosce exercuerunt & exercent Abbates.

Primus, quod in suo Territorio & Statu ad Maximinianos Ciues & incolas certas constitutiones & leges pro bona politia fanciuerint: cuiusmodi sunt leges quæ concernunt homicidas, mutilatores & occultatores rerum alienarum &c. conditæ ab Abbate Thoma, & publicatæ per Monasterii officiorum supremum Præfectum Joannem Plait de Longuich Anno MDVI. Item quæ concernunt hospitia & hospites &c. latæ ab Abbate Joanne de Cellis Anno MDXLVII. Item Statuta Judicialia (vulgò vocant *Undergerichts Ordnung*) concernentia ordinem Iudicandi, & Juris dicendi, condita & promulgata ab Abbate Ioanne de Cellis Anno MDXLV. quæ etiam Ioannes ab Isenburg, vti Abbas Commendatarius confirmavit & obseruari fecit Anno MDL.

Secundus, quod Abbas supremam habeat Judicaturam, per quam non modo in Criminalibus, sed etiam in causis ciuilibus vltimò iudicat, ita vt ab eius sententia aliò appellari non possit; nisi cum materiæ & quæstionis grauitas meretur, vt ad Cæsarem vel eius Imperialem Cameram causa deuoluatur, quod illi cum summis Imperij Statibus est commune. Habet porro plurimas in sua ditione curias Abbas subalternas & infimas, à quibus ad Tribunal ipsius, quod ipse constituit ex quatuordecim Iudicibus siue Scabinis, appellatur. Ab hoc verò non datur vltior causæ deuolutio, nisi ad Cameram Abbatis vel Cæsaream Spirensis: Iudicat igitur Abbas vltimo ressorto, siue per arrestum vt loquuntur in multis causis, prout status immediati & eminentes in Imperio solent. Et hoc nimirum est, quod Imperatores olim Diplomatis suis & Priuilegijs stabiliuerunt, dum vetuerunt ne quisquam in ditione Abbatis placitum habere, id est, Ius dicere, præsumeret, vt videre est passim in Diplomatis exhibitis, præcipuè Caroli Magni sub Numero quarto, Ludouici Pij Numero quinto, Lotharij Numero 6. Ottonis II. sub Numero 16. & Ottonis

III. sub Num. 18 & aliorum. Exstat etiam Diploma Henrici III. sub Num. 24. quibus Abbati soli conceditur confiscatio bonorum eorum, qui capitibus damnantur ob furtum, latrocinium &c.

Ex suprema hac Iurisdictione emanat quoque potestas illa decernendi in tota ditione Maximiniana mensuras, vinas, pondera &c. quæ omnes inferiores curiæ à supremo Abbatis Tribunali accipiunt.

Eodem pertinet, quod edita Imperii siue in Comitibus Imperij, absente nunquam Abbate, sancita, siue à Concilio Aulico vel Cæsarea Camera emanata semper immediatè transmissa sunt ad Abbatem subditis publicanda, ut plurimis documentis ostendi potest, & nominatim posteriorum Imperatorum Maximiliani I. Caroli V. Ferdinandi I. Maximiliani II. & consequentium mandatis, quæ in Archiuo nostro hodieque in Originali exstant: utpote de Friderico Saxonix Duce constituto per Germaniam Cæsareo Vicario dum Imperator Coronationis causa in Italiam pergeret. Item, ne quis militet Regi Franciæ & Carolo Egmondano: de non educendis equis in Italiam & Franciam: de modo in negotio Religionis obseruando vsque ad Concilium Generale. De non tolerando iterato Baptismo & Anabaptistis: De non tolerandis militum conscriptionibus in Imperio sine licentia Cæsaris, deque Germanorum militia apud exteros: de grassatoribus siue peditibus, siue equitibus in Imperio compescendis &c. Sic quoque Camera Imperialis Anno MDXXI. Abbati eadem transmissit pacis profanæ (*des Landfriedens*) articulos, vna cum constitutione de successione Nepotum publicanda in Maximiniano Territorio. Quibus innumera similia habemus, quæ coram Tribunali Cæsareo exhibita & recognita fuerunt, ita ut ijs enumerandis inhærere superfluum sit.

S. 6. Territorium S. Maximini à Treuirensi est separatum.

Iurisdictioni præfate suum quoque respondet Territorium, quod habuit semper Abbas S. Maximini proprium, proprijs legibus gubernatum, omnimodè diuersum à Territorio Archiepiscopi, planè prout solent, qui sibi inuicem non subiiciuntur, & proprias omnimodèque discriminatas Respublicas constituunt: vnde & in Priuilegio Conradi *Salici* sub Num. 21. fit mentio expressa *Pradij S. Maximini*, & in Priuilegio S. Gregorij II. Pontificis sub Num. 2. *Allo-dij S. Maximini*. Namque initio Abbatia S. Maximini non in fundo S. Petri, seu Ecclesiæ Treuirensis, ut spargit Scriptor anonymus ex fundamento quod infra nullum esse ostenditur, sed in fundo Imperij, atque etiam in Palatio Imperatoris constituta est. Qui fundus & habitatio ita appropriata est Maximinianis ut Constantinus Magnus, *alteri persona noluerit eam habitationem subdere, nisi sua Successorumque Imperatorum potestati*, ut habent verba Dagobertini Diplomatis Num. 1.

Similiter succedentes Imperatores Romanique Pontifices vocarunt Monasterium hoc, *Imperialem familiam*, ut habet Otto M. in Rauennatensi Diplomate, sub Numero 15. *Regalem & Publicam Abbatiam*, ut habet idem Otto in Ingelheimensi sub Numero 15. *Regalis Abbatie familiam*, ut habet Henricus NIGER sub Numero 24. *Regalem locum*, ut habet S. Gregorius II. Papa in Romano sub Numero 2. & Ioannes XV. in Romano sub Num. 17. *Regalem seu Regiæ Dotis Abbatiam*, ut habet Otto MAGNVS in Romanis sub Num. 11.

& Hen-

& Henricus NIGER in Treuirensi sub Num. 24. vnde Sigismundus Imperator in Rescripto Vlmenfi ad Ciuitatem Treuirensis Anno DCCCCXXXIV. de Monasterio S. Maximini hæc habet. *Unser Kloster S. Maximin/ S. Benedicten Orden vsserhalb der Mur zu Trier gelegen/ da eines Römischen Käyfers vnnnd Königs Cammer sein soll: nostrum Monasterium S. Maximini, Ordinis S. Benedicti extra muros Treuirenses situm, vbi Romani imperatoris & Regis camera est. & Fredericus IV. Imperator Austriacus in litteris Francofurtensibus sub Num. 47. Monasterium S. Maximini dicit, Romani Imperij specialem domum, & reseruatum Camera omnium Imperatorum & Regum Romanorum extitisse & esse. Et mox infra, Esse suum & Romani Imperij speciale habitaculum. Idem & gloriosissimæ memoriæ Ferdinandus II. in suis Viennensibus sub Num. 86. asserit in hæc verba, S. R. Imp. specialis Domus ac reseruata Camera existit. Per Camera autem non nemo Jurisconsultus intelligit hic specialem illam Monasterij cum Regno & S. R. Linuinculationem, quæ supra DORIS nomine exprimitur, ita vt Monasterium, eiusque fundi, sint quoddam intimum Camerale Imperij bonum inalienabile, & nulli, nisi Imperatori in temporalibus obnoxium.*

Habuit autem olim Monasterium ampla suburbia in toto illo agro, qui à Monasterio ad Vrbem protenditur quique etiamnum ad Monasterium pertinet, neque est fundus Electoris, sed fundus Imperij. Talia quondam erant illa suburbia Maximiniana tempore Sigismundi Imperatoris hostiliter exusta in obsidione Sickingana, quando muri Maximiniani, suburbij euersi, arbores incisa, ciues Maximiniani spoliati & fugati, plures quàm decem fontes & putei in vicis & plateis Maximinianis oppleti, domus XXIIX. vel plures exustæ & funditus euersæ, multæque aliæ damnificatæ ante portam S. Simeonis in fundo & districtu Maximiniano. Hoc queritur Imperator Sigismundus in dicto Vlmenfi Diplomate, vbi sic loquitur. *Ist vnser/ vnd syr Vorstatt bey demselben Kloster gelegen abgebrannt vnd grundtlich zerstoret/ die Brunnen gefüllet/ vnd die Hoffstatt also gestraiffet/ das man nit oder summerlich bekennen kan/ je ein Hauff/ Mur/ oder anders da gestanden seye, ic. nostra & eorum suburbia, iuxta idem Monasterium sita, exusta sunt, & funditus euersa, fontes oppleti, & habitaciones ita dissectæ, vt non possit nisi difficulter cognosci aliquando ibi fuisse. edes, muros, & alia &c.*

Post Sigismundum sæculo sequenti Abbatem S. Maximini vsit Carolus V. Imperator, litteris Norimbergenfibus Anno MDXXIII. vt Monasterium immediate Imperio subditum, quod conflagrauerat, tanquam domum Imperij specialem ocys repararet, ex cuius neglectu singulare damnum sequatur Imperatori. *Nit allein dem löblichen Gottesdienst/ so durch Vnsere Vorfahren im Reich Käyser Constantinum vnd sein Mutter S. Helenam auffgerichtet/ vnd bissher Ehrlich gehalten worden ist/ zu abbruch/ sonder auch Vns/ vnnnd dem Heiligen Reich/ dem solch Gotteshaus ohn mittel vnderworffen/ vnd sunderlich Vns/ als Römischen Käyser/ an der Casten Vogtey vnd Schirm (wo nit statlich einsehung gethan) zu nachteil ratchen wird. id est. Non solum laudabili cultui diuino, qui per prædecessores nostros in Imperio Imperatorem Constantinum & eius Matrem S. Helenam institutus, & hucusque decenter obseruatus est, sed etiam nobis & S. Imperio, cui tale Monasterium immediate subiectum & singulariter nobis tanquam Romano Imperatori quoad Ecclesiasticam Aduocatum & tutelam (nisi præstanter attendatur) in detrimentum & præiudicium cederet. habes illas N. 64. Ex quibus disces, quanta semper cura Imperatores attenderint, vt Monasterium S. Maximini, tanquam singularis antiquissima, nobilissima, sanctissima, Imperij domus, integrum conseruaretur, & quocunque etiã modo destructum & læsum, quàm decetissime illico repararetur.*

Vnde & Wenceslaus Imp. *facta in destructionem Monasterij S. Maximini*, ait, *facta in præiudicium Sacri Imperij*, vide etiam eius mandatum sub Num. 43. vbi Maximinianos artifices, tanquam separatos à Treuirensibus subditos protegit.

Eodem spectat, quod sæpius ab Imperatoribus constitutum fuit & confirmatum, vt subditi Maximiniani non nisi inter se matrimonia contrahant, nisi fortè velint ex familia S. Petri, idq; cum consensu Imperatoris coniugem assumere. Vide Diploma Henrici III. sub N. 24. Henrici V. sub N. 30. quibus plura similia proferri possent, quod ideo statutum arbitramur, ne subditorum territorijque Iura confunderentur.

S. 7. Idem Abbas in causis ciuilibus & temporalibus soli Cæsari subijcitur.

NOtorium & irrefragabile est, Abbatem apud solum Imperatorem, eiusq; Tribunal conueniri posse, si quæstio, aut lis ei circa temporalia moueatur. Eiusce rei plurimos habemus & exhibuimus Actus; quorum vnum alterumue referre suffecerit. Habemus citationem Wenceslai Romanorum Regis, emanatam à Consilio eius aulico Pragæ Anno MCCCCLXXXV. qua Abbas, Prior, Decanus & Conuentus S. Maximini citantur, vt coram dicto Consilio certo die compareant, vt ad querelas Christiani von *Warten* respondeant. Extant Originales Caroli V. datæ Augustæ Anno MCXXX. 26. Septembris ex quibus patet Moniales Hospitalis S. Ioannis Treuiris, cum ob venditionem non solemnizatam haberent causam contra Abbatem apud Cæsarem, velut ordinarium eius Iudicem supplicasse & actionem intentasse. Item ex antiquioribus Wenceslai Imperatoris, datis Confluentiæ Anno Regni Rom. XXII. quibus docetur Capitulum & Decanum Maioris Ecclesiæ Treuirensis ob non solutos prætenso redditus propter pecuniam ad censum acceptam, contra Abbatem supplicasse Cæsari, velut ordinario Abbatis Iudici.

S. 8. Alia quedam eminentia Abbatis Regalia.

AB Imperatoribus nonnullæ maiorum Regalium species Abbati prædicto concessæ reperiuntur, quæ non nisi insignibus Imperij membris concedi solent, cuiusmodi sunt monetaria, vsus & cultura mineralium, Ripaticum, Telonia, munitiones &c. quæ illi concessæ sunt, iam abhinc septingentis prope annis, & quædam etiam ab annis octingentis, pridem, antequam Treuirenses Archiepiscopi S. R. I. Electores essent.

Probantur autem ista concessa Maximiniani quoad monetam eudendam & telonium ex Rescripto Ingelheimensi, Ottonis III. Imp. vbi dicit, *Ob remedium anime nostræ ac parentum nostrorum, Ostrado Reuerendo Abbati de S. Maximino, suisque Successoribus largiti sumus, concessimus & perdonauimus Ius, potestatem, securamque licentiam, mercatum & monetam construendi, faciendi & tali legitimo stabilitatis ordine, vt idem Abbas, tam ipse, quàm sui Successores in sua liberali potestate teneat, regat & perpetualiter habeat idem mercatum cum moneta, & telonio, & totius Reip. functione & dispositione.* Et mox, *Quicumque autem huius nostræ autoritatis, concessionis & potestatiuæ perdonationis, contradictor & violator in aliqua re extiterit, sciat se componere nostrum bannum, &c.* Item ex Rescripto Henrici NIGRI Imper: dato ex Botuelt, anno MLVI. ad Theodori-

cum

cum Abbatem, in quo eadem verba leguntur, quæ in Rescripto Ottonis, mutatis tamen mutandis. Hoc habes sub Nu. 25.

Quoad concessionem autem, usus & culturæ mineralium iridem Maximilianis factam, probatur ex rescripto Maximiliani I. Imp. dato Treuiris, vbi dicit, *Addentes insuper & concedentes ipsi* (Abbati S. Maximini, de eo enim est Sermo) *& Successoribus suis usum & culturam mineralium*, illud habes sub N. 61.

Item ex Rescripto Caroli V. Imp. per Vicarium Ferdinandum Fratrem suum, dato Norimbergæ, mutatis mutandis, verba similia sunt verbis Maximiliani supra, vide sub Num. 67.

Quoad Ripaticum, & quoad telonia, præterquam quod ab omni memoria notorium sit, probari tamen potest Cæsareis Abbatum inuestituris *de fluminibus*, itemque antiquis documentis & priscis pagicis epidigmatibus (*Scheffen Weistumb* vocat) testibusque; omni exceptione maioribus plura docētibus de peculiari Maximinianorum Telonio in Mosella, de Iure vadi in vtraque ripa, de Pharo, *besondern Zoll auff der Mosel vberfahrens gerechtigkeit vff beeden vfferfahrhaus*, de potestate maleficos ibidem submergendi, corpora submersa inde eleuandi, *Wisthätige personen darin zu extrencken / thote Körper darin zuerheben*, de regijs vijs in territorio Maximiliano, *Landstrassen im Maximinischen gebiet*. Ad quæ omnia sic prædicta concessio Dagoberti conformatur, qua regiam curtem Decimam hodie Detzem, cum adiacentijs & pertinentijs donauit. Vide donationem sub Num. 1.

Quoad munitiones, probatur I. ex antiquissimo S. Gregorij II. documento, in quo habetur iuxta Regum & Imperatorum priuilegia, vt nullus Dux, nullus Comes, nulla persona Ecclesiastica, siue Mundana in possessione vel allodio S. Maximini Montem siue Rupem capere, vel munitionem in eis facere præsumat, nisi forte Abbas eiusdem Monasterij, propter metum Paganorum, vel propter incurSIONem malignorum hominum ad tempus, donec tranquillitas pacis redeat, se suos interim muniat, vide sub N. 2.

II. Ex litteris concambij, inter Sigifridum primum Comitem Luxemburgensem, & Abbatem Vikerum de Anno DCCCCLXIII. in quibus docetur Monasterium habuisse in edita rupe ad Alisuntiam munitionem Castelli, quod dicitur Lucelenburghut, hodie Arx Luxemburgensis. Originale litterarum adhuc superest.

III. Ex formula inuestituræ Regalium, cum inuestiatur in ea Abbas de Oppidis, Suburbij, Castris, Castellis, Rupibus, &c. vide eam sub N. 51. & seqq.

IV. Ex eo, quod ipsum Maximinianum Monasterium, velut oppidum separatum, fossas & mœnia sua in circuitum habuerit, vt etiamnum videtur, suburbia autem Maximiniana habuerint suos limites in ipsis portis Ciuitatis Treuirensis. In antiquissimis Theodorici Abbatis litteris ante DC. circiter annos editis, vocatur Monasterium S. Maximini *Castrum & Castellum S. Maximini*, eo autem nomine vocari *Oppidum* priscis temporibus, discas ex Turonensi, l. hist. 8. c. 15. vbi Oppidum Iuodium vocat Eposium Castrum, & ex testamento S. Willibrordi apud Scribanum in Orig. Antwerp. c. 5. vbi Antuerpo Castellum est Oppidum Antuerpiense, & ex donatione Rohingi Anno DCCXXV. facta, apud Miræum in Notis Eccl. Belgic. c. 15. vbi idem Oppidum vocatur Castrum Antuerpis, & ex literis Caroli Magni apud Miræum loco cit. c. 23. quibus Vrbs Aquisgranum dicitur Castellum. Litteras Theodorici habes sub Num. 28. quas lege, & discas Monasterium S. Maximini fuisse ab antiquis temporibus locum munitum, & oppidum suis proprijs mœnibus, portis excubijs distinctum à Ci

uitate Treurenfi. Ex antiquis quoque Originalibus doceri potest, de oppidi suburbijque Maximiniani vicis & plateis varijs, v.g. de platea Tilix, de platea fori, germanicè die Landgassen/die Martgassen/de macello ciuium Maximinianorum &c. Adfunt litteræ de anno MCCCCLXXVII. veneris post Ioannis Baptistæ Natiuitatis, quibus inter Abbatem Roricum & Laniones Treurenfes conuentum est, licet Abbas, prout assererat & re ipsa faciebat, posset in Maximiniano municipio seu Burgo tot Laniones & Macella habere, quot illi liberet, nihilominus, vt exinde in Maximinianorum Burgo essent tantum quinque macella & totidem laniones, qui in ijs carnes venales proponerent, reseruata tamen libertate S. Maximini Burgo, vt post mortem Abbatis Rorici liceret ciuibus Maximinianis tot habere macella & laniones, quot liberet, verba originalis sic habent: *Vnd sein Wir mit ein also geschlichtet/ das furbas/ als lang Wir geleben in Sante Maximins Gericht/ gewalt vnd Freyheit/ fünff fleischbencke/ daruff man fleisch verkauffe/ vnd fünff Fleischmeger/ die daruff fleisch verkauffen/ sein sollen/ vnd nit mehr/ mit beuelenisse Vnsern Nachkommen vnd Gottskynsse na Vnsern dober ob sie der fleischbencke vnd Fleischmeger mehr in Sante Maximins Irtheide vnd gewalt haben wülden.*

Id est.

Et ita inter nos conuentum est, vt deinceps quamdiu viuemus sub Sancti Maximini iure, potestate & immunitate, quinque macella, in quibus caro ueneat & quinque laniones, qui in ysdem carnem vendant, esse debeant & non plures, reseruantes nostris Successoribus & Monasterio post obitum nostrum an plura macella & laniones in S. Maximini immunitate & potestate habere uellent.

§. 9. Libera Electio Monasterio semper confirmata.

AMULTIS sæculis peculiariter curæ fuit Imperatoribus, vt Monasterio huic electio libera Prælati, facta tecta maneret, proinde ea res merito Regalibus & quidem maximi momenti accensenda est. Neque verò eam rem Imperium tantopere cordi habuisset, nisi Monasterium hoc Insigne sui corporis membrum esse constaret. Perpende Imperatorum diplomata à nobis exhibita, passim libertatem eligendi videbis confirmatam. Nam præter Pipinum Regem sub Num. 3. ita decreuit Carolus Magnus sub Num. 4. Ludouicus Pius Num. 5. Otto Magnus in Moguntino Num. 7. Otto II. Num. 16. Otto III. Num. 18. S. Henricus Num. 19. Henricus Senior Num. 26. Henricus Junior Num. 31. & plures alij: in super ij, qui prædictorum Imperatorum priuilegia & Diplomata confirmarunt.

Imperatorum voluntati Pontifices Maximi assensi sunt, qui Abbatis in hoc Monasterio liberam Electionem esse voluerunt, vti videre est in Bulla Gregorij II. sub Num. 2. Ioannis XIII. sub Num. 14. Ioannis XV. sub Num. 17. & luculenter in ea quam Innocentius II. concessit, vbi hæc verba leges, *Obeunte uero te eiusdem loci Abbate, vel tuorum quolibet Successorum, nullus inibi qualibet subreptionis astutia, seu uolentia præponatur, nisi quem fratres communi consensu seu pars consilij sanioris secundum DEI Timorem & B. Benedicti Regulam præuiderint eligendum.* vide Bullam sub Nu. 33.

Quanto uero studio & cura impediuerint Imperatores, si quando per uniones vel incorporaciones aliqui potentiores liberam Electionem extinguere vel diuertere sunt conati, apparet ex litteris Caroli V. Cæsaris N. 65. & Ferdinandi I. N. 66. Quod ratione Aduocatiæ & hæreditariæ protectionis etiam Philippus II. Magnus ille Hispaniarum Rex cordi habuit, vti apparet ex eius ad Conuentum S. Maximini datis litteris Num. 71.

§. 10. *Titulus Principis, Abbati S. Maximini tribuitur.*

OB prædicta omnia tam eminentia Regalia non immeritò Cæsares, alijq; magni viri Abbatem S. Maximini Principem nominauerunt. Ita Carolus V. Imp. in missiua ad Ferdinandum S. R. I. Vicarium data Vallisoleti anno MDXXIII. Nu. 64. sub B. eidem Vincentio attribuit titulum Principis Imperij, *Dem Ehrwürdigen Unserm vnnnd des Reichs Fürsten vnd Lieben andächtigen & iterum, Einen Ehrwürdigen Reichsfürsten.* Ob cuiusmodi titulum & pauca concurrentia motiua, Abbas S. Vdalrici Augustæ contra Episcopum Augustanum, cui tamen se subiectum in spiritualibus fatebatur, conseruatus est in immunitate & exemptione, quam quondam ab Imperatore Ludouico obtinuerat, sacroque Romano Imperio iterum insertus, quamuis in nulla vnquam S. R. I. matricula fuisset inuentus, & à centum annis immediatè Imperio non contribuisset, vt videre est apud *Meischnerum decis. 50. num. 20.* Sciuit & hoc Suffraganeus Treuirensis Io: Enenius, qui sciente & consentiente Richardo Electore Treuirensi, scripsit Monasterium habere *Abbatem Principem Einen gefürstten Abt.* Item Atilius Amalthæus Apostolicus Legatus de latere Athenarum Archiepiscopus, qui cum esset quæstio vt Maximiniani subditi soluerent contributiones Archiepiscopo, respondit non debere, eò, quòd Maximiniani recognoscerent Abbatem Principem & Dominum suum. Item Maria Archiducissa mater Imperatoris Ferdinandi II. glor. memoriæ, quæ in litteris Græciensibus Abbatem S. Maximini Principem appellauit. Certè toto fere Imperio Prælatus Maximinianus etiam hodie Princeps Imperialis inscribitur, licet ille ob modestiam domi titulum illum dissimulet.

Huic affine est quod Abbas Maximinianus, vt liquet non modo ex scriptis posteriorum temporum, sed & ex antiquis missiuis ad Imperatores etiam olim scriptis, *seper Dei gratiam Abbatem (von Gottes Gnaden)* semper inscripserit, & adhuc inscribat, quod tamen nemini conuenit, vel licet, qui inferiorem, quàm S. C. Maiestatem immediatè recognoscat.

Habuit quoque à multis sæculis Abbas S. Maximini nobiles, ipsi in varijs officijs inseruientes ob feuda ab eo recepta. Tales erant, supremus Oeconomus seu Præfectus seu Marschalcus, *Oberamptman* dictus. Item Iudex feudalis *Manrichter* dictus: tales quoque erant Camerarius & Pincerna, quorum officia sensim in desuetudinem abiisse videntur, vel propter temporum vel officialium difficultatem. De Militibus (id est Nobilibus, ita enim olim vocabantur, vel vno Cæsareo teste locis plurimis) ministerialibusque Abbatis, sine chlamyde Abbati inseruientibus, vide litteras Comitum Conradi Num. 32.

Quam etiam ob rem sæpenumerò Abbatibus S. Maximini, Imperiales Commissiones ad lites inter Imperij nobiles exortas decidendas ab Imperatoribus datæ sunt. Moris autem in Imperio est, vt eiusmodi Commissarius nemo esse possit, nisi & ipse immediatum sit Imperij membrum & status. Porro Ottonem Abbatem Cæsaris mandato datum Commissarium in causâ, inter prænobiles Wernerum Horneck ab Heppenheim, & Ioannem ab Hohensfels Dominos in Ripelskirch, probatur ex ipso Mandato Originali, quod exstat de Anno MCCCCLXXXIX. quibus alia plurima similia habemus.

*S. II. Abbas S. Maximini semper matriculæ Imperij
fuit inscriptus.*

EX iis, quæ vsque modò retulimus, ex ipsa natura rei & status essentia demonstratum est, Abbatem S. Maximini eiusque Monasterium esse membrum & Statum Imperii immediatum, idque sanè quàm Insigne. Nunc idem ex effectibus, qui talem sequi solent naturam & statum, idem validè confirmabimus.

Et primò quidem in omnibus Imperii matriculis antiquis æquè ac recentioribus, Monasterium S. Maximini iuxta muros Treuirenses inter membra Imperii, & Abbas eius inter Prælatos Imperii, qui immediatè parent Cæsari, numeratur, vt videre est in S. R. I. matricula Augustæ Anno MDLVI. proposita, in qua inter Prælatos Imperii ponitur Abbas S. Maximini vigesimo quinto loco cum hac taxa *Gibt zu Ros 3. zu Fuch 22. zu vnderhaltung Jährlich 125. fl.* Id est, dat equites tres, pedites viginti duos, & in æs consistoriale quotannis Centum viginti quinque florenos. Immo in matricula Imperii apud Mercatorem in Atlante in instructione ad tab. Germaniæ Venetiis reperta, quæ cum Imperio Germanico creditur cœpisse, habetur in tertio ordine Abbatum, loco tertio, Abbas S. Maximini iuxta muros Treuirenses: imo etiam in ea matricula, quæ Anno MDLXXVII. Francofurti reuisa & innouata est.

Est autem illa immatriculatio documentum & probatio manifesta, immatriculatum esse membrum Imperii, ideoque immediatè Imperio subiectum & pari cum aliis inscriptis qualitate, iure ac immunitate dignosci, vt passim DD. tenent, & in Iure notum est.

Ridiculum autem est, quod aliqui dixerunt per errorem Prælatum Maximinianum in Matriculam irrepsisse. Nam cum veritas sit irrefragabilis, ab immemorialibus temporibus Abbatem Maximinianum fuisse comprehensum in S. R. I. Matriculis, & reuera in omnibus Matriculis Maximinus inuenitur; quid insolentius tali dicto? Inuenitur quippe in Matricula prima & initiali, vt supra dictum. Item in ea, quæ producta Norimbergæ Anno MCCCCLXXVII. die S. Martini, quæ à peritioribus toto Imperio modò creditur fuisse prima: in repetita Ratisbonæ Anno MCCCCLXXI. in resumpta ibidem Anno MCCCCLXXXVI. in renouata Francofurti Anno MCCCCLXXXVII. in innouata ibidem Anno MCCCCLXXXIX. Iouis post Margarethæ. in repetita Norimbergæ Anno MCCCCXCI. in emendata Colonia Anno MDV. in reuisa Augustæ Anno MDX. in reiterata Wormatiæ Anno MDXXI. in resumpta Norimbergæ Anno MDXXII. in repetita Spiræ Anno MDXXVI. & iterum ibidem Anno MDXXIX. & Augustæ Anno MDXXX. & Wormatiæ Anno MDXLV. & instaurata Augustæ iterum Anno MDXLVIII. MDLI. LII. LVI. & iterum Anno MDLXVI. vt dictum. & Francofurti iterum anno MDLXXVII. vt dictum etiam: & sic deinceps, vt videre licet in Imperialibus Archiujs. Quis ergo per errorem irrepsisse dicat, quod ex antiquissimis Imperij libris depromptum, toties examinatum, instauratum innouatum est?

Et verò quis impediēt de cæteris omnibus immatriculatis idem quemuis, si volet, obijcere, sed non ob dictum cuiusuis minor fides monumentis, actisque publicis constat. longè absunt, vt id auscultent Archicancellarius, Archiepiscopus, Elector Moguntinus, Fiscales rationalesque Imperij. Probationes eius, qui voluerit tantis & tot publicis monumentis contradicere, fortissimas

esse oportuerit, nam error contra monumenta publica allegatus, nihil operatur absque probatione euidenti, vti DD. & Iura notissima clamant.

§. 12. Similiter Imperij circulus est adscriptus.

EODEM pertinet, quòd in antiquâ S. R. Imp. partitione in Circulos & Status membraque Imperij, ponatur in Circulo sexto vel Rhenano Archiepiscopus Treuirensis tertio loco, Abbas verò S. Maximini duodecimo, vti que tanquam Circuli illius particulare membrum, æquè distinctum contra Archiepiscopum, & æquè immediatè Imperio subiectum quàm alia, quæ ibi enumerantur Imperij membra.

Extat quoque antiquissima Regni Lotharici diuisio facta inter Karolum & Hluduicum Anno DCCCLXX in qua separati Status & territoria inter portiones Hluduici ponuntur, vbi præter Coloniam, Treuiros, Vtrach, Straburch, Basulam, &c. concurrenter, tanquam eiusdem qualitatis, numeratur S. Maximini Monasterium. Inuenies eam apud Pithœum inter Scriptores Gallicos veteres, apud Miræum in *Codice Donationum*, apud Haræum tom. i. Belg. Annalium &c. Hinc factum est, vt Prælati S. Maximini æquè atque alij immediati Imperij Status & membra ad Circulares conuentus Imperialium Statuum fuerint conscripti & conuocati. Nam vt litteris pluribus bene authenticis & sigillatis ostendi potest, quoties fuere indicta Imperialia Comititia, semper à quatuor Electoribus Rheni, atque adedò etiam Treuirensi, conuocatus fuit Abbas Maximinianus ræquam constatus & commembrum superioris Rhenici Circuli, ad cõsulendum in medium de communibus Circuli necessitatibus, & occurrentibus difficultatibus; quod factum non tulissent Electores Treuirenses (qui tamen in illud consenserunt) nisi sciuisent probè, Prælatum S. Maximini esse liberum & immediatum Imperij Statum, sicut alios, qui simili modo ex eodem Circulo conuocabantur.

In fidem dictorum, in manus fortè Scribenti occurrunt litteræ, seu citatio Alberti Moguntinensis Archiepiscopi datæ Moguntia, Luna post Io. Baptistæ, Anno MDXLIII. qua euocatur ex Comitibus Palatini commissione Abbas Io. à Cellis ad Conuentum Circuli Rhenici Spiram. Item alia Friderici Comitibus Palatini data Heidelbergæ X. Iunij Anno MDLXIV. ad Abbatem Perrum, quæ euocantur homines Abbatis ad Conuentum & transuectionem militarem Circuli Rhenici Boppardæ, in qua hæc signatè habentur: *Dan ihr in Vnsern Keinschen Churfürstlichen Reich auch gehörig so erforderen Wir als dieses Keinschen Reich Dorister euch hiemit gnediglich.* Item alia, quam Daniel Archiepiscopus Moguntinensis dedit Atschaffenburgi vltimo Nou. Anno MDLXVI. Abbatem Perrum conuocans ad Conuentum Circuli Rhenici Bingam &c. Item alia eiusdem Danielis data Aschaffenburgi Anno MDLXVIII. vltimo Martij. Itè alia Electorù Palatini & Moguntini coniunctim data Moguntia Anno MDLXVIII. Item quatuor aliq. Electoris Palatini datæ Heidelbergæ Annis MDLXIV. LXVII. iterato LXXI. quibus omnibus Prælati Maximiniani ad Rhenici Circuli Conuentus euocantur.

§. 13. Abbas S. Maximini cessante Exemptione immediatè Imperio soluit subsidia.

HOc quidem, vti & alia supra posita de immediatione Status, clarissimè in Concilio Aulico probatum fuit hoc sæculo, vti ex sententia, superiore sectione proposita & lata post quæstionem præcipuè hoc super puncto motam, est manifestum. Verum vt toti Imperio innotescat, quid Abbas sæpè dictus

saeculis praeteritis in praestatione subsidiorum Imperialium fecerit: Item qualis illi circa hoc immunitas & exemptio ab Imperio sit concessa, pauca è multis hic referemus.

Cercissimum igitur est Monasterium, Abbatem & ditionem S. Maximini, si quando subsidia aliqua Imperialia extraordinaria soluit, id immediatè Imperio praestitisse.

Id ex matricula seu taxa Imperij, de qua paulò ante egimus, clarè constare potest. Item ex alijs certis & originalibus documentis probare possumus, diuersis temporibus pro extraordinarijs Imperij necessitatibus subsidia eidem Imperio perfoluta: veluti cum, mandato Caroli V. anno MDXXIII. Norimbergà ad Abbatem Vincentium transmissio, iussus est pro aedificandis, & factis tectis conseruandis fortalitijs ad fines Hungariae (*zuerbauung vnnnd bauwlicher vnderhaltung der grains Festungen in Bngern*) certam pecuniae summam pendere. Similiter cum iussus est Abbas Ioannes Cellis Anno MDXLIV. pro subsidio contra Turcam contribuere. Abbati quoque Petro Wormatiæ Anno MDXLVIII. iniunctum, vt aë bellicum contra Turcam, aediliumque pro muniendis Imperij finibus solueret. Et harum quidem, aliarumque similium solutionum factarum, Quitantiae siue Aepochae originales sunt praemanibus, quemadmodum etiam ingentes Caesarearum & Regiarum literarum fasciculi, quibus Abbates iuebantur, vel ipsi coram cum suis copijs militiae sese sistere, vt fere antiquiores habent literae, vel mittere subsidia pecuniaria, vt habent recentiores. Exhiberi possunt sigillatae, & plerumque ipsiusmet Imperatoris manu subscriptae, quibus in bellum aë bellicum, aequae consistoriale exigitur ab Abbate: Friderici quidè Imp. sex, Maximiliani I. octo, Caroli V. duodecim, Ferdinandi I. septem. Maximiliani II. septem, praeter alia magno numero similia documenta, pro contributionibus Imperij ad Abbatem expedita à praecipuis Diætaram Imperialium Principibus, cum Abbas abesset; à Comite Palatino tanquam Circuli Rhenensis capite; ab Archiepiscopo Moguntino tanquam Caesareo Archicancellario: quae omnes omnino litterae non ad Electorem Treuirensis, sed immediatè ad Abbatem expeditae sunt.

Has ipsas tamen omnes, quantumuis extraordinarias collectas, contributiones, earumque exactiorem & solutionem Monasterium grauitèr semper sensit & reclamauit, cum S. Henricus Imp. (vt patet ex eius constitutione Triburiensi anni MXXII. sub N. 20.) cum consensu Benedicti VIII. Papae, in praesentia plurimorum in Imperio Principum pro exemptione reciproca praestita acceperit de Monasterij S. Maximini fundis & praedijs circiter sex mille, sexcentos, quinquaginta sex mansos.

Nomine Mansi autem intelligunt Iurisperiti & familiam vnam rusticam, & tantum fundorum, quantum par boum anno vno colere valet, testor Bartholum, in l. si ita legatum ff. de auro & arg. & alibi passim, Panormitanum, in c. sancitum de censibus & ibi gl. Innocentium, ibidem. aliosque, Christophorum Broërum lib. 3. ant. Fuld. cap. 11. quos tot mansos Imperator Henrico Duci Bauariae, filio Sigifridi, Comitis Luxemburgensis & Monasterij Aduocato, atque Ezzone Palatino Comiti & Ottoni Comiti in beneficium dederit, sic enim loquitur: *Nos ex Abbatia S. Ioannis Euangelista & S. Maximini, quae in suburbio Treuirorum sita est, vbi Haricho Abbas praesse videtur, quasdem Curtes & Territoria, villas & possessiones, scilicet sex Millia sexcentos quinquaginta sex mansos, vt verius computari potuit, à praefato Abbate in beneficium accepimus, & his fidelibus nostris, Ezzone videlicet Palatino Comiti, & Henrico Duci, nec non Ottoni Comiti eadem con-*

ditione

dirione beneficiuimus, ut qui a præfatus Abbas &c. Mox subdit hæc verba: *Seruitium quod nobis & quibusdam prædecessoribus nostris de eadem Abbatia (S. Maximini) in secundo semper anno persoluebatur, in perpetuum ignoscendo indulgemus, & indulgendo ignoscimus. Et ne quis Successorum nostrorum Regum & Imperatorum idem seruitium in periculum animæ nostræ ac suæ inde ulterius exigat, nisi ea bona, quæ non tam in nostrum, quàm eorum (Imperatorum & Regum Romanorum) seruitium inde distraximus ex integro reddat aut restituat, nostra Imperiali autoritate constituendo præcipimus & præcipiendo confirmamus.*

S. Henrici dispositionem postea confirmarunt, & eius meminerunt Conradus SALICVS Imperator, in Diplomate Treuirensi Anno MXXVI. ad S. Popponem Abbatem S. Maximini sub Num. 21. in præsentia plurimorum Imperij Principum in hæc verba: *Prædecessor noster, Henricus scilicet imp. excellentissimus ex præfata Abbatia (S. Maximini) curtes aliquas, & possessiones quàm plurimas, usque ad sex millia sexcentos quinquaginta sex mansos, ut verius computari potuit, progrediens abstulit, & quibusdam fidelibus suis ea ratione beneficiavit, ut ipsi & hæredes eorum pro eodem Abbate (S. Maximini) Successoribusque suis Regalem curiam peterent, & in expeditionem irent: Abbas verò sui que Successores ab omni expeditione & Regali seruitio, Imperiali prædicti Imperatoris Constitutione, liberi omninò existerent, &c.* Mox quæ eâ causâ præcipit, ne quid deinceps Monasterium patiatur, sed reliqua bona ab Henrico relicta, ad vsum Monasterij tantummodò applicentur.

Item Imp. Henricus NIGER, filius Conradi SALICI, in Moguntino Diplomate sub Num. 22. ad S. Popponem item Abbatem S. Maximini; vbi insuper eâ causâ constituit, ut quoties Abbatem ad Imperatorem accedere contigerit, id non Abbatem, sed Imperatoris expensis & sumptu fiat in hæc verba: *Quia sub Henrico Imperatore ea bona illis (Abbatibus S. Maximini) ablata sunt, unde ad militiam ire, vel nobis secundo semper anno Regale seruitium persolvere, vel se suosque victitasse videbant, voluimus atque constituimus, ut quotiescumque ad Regiam venerint, siue vocati fuerint, de Regia mensa pascantur, & inter Curiales & domesticos Regis & Regine non infimi semper habeantur.*

Item Imp. idem Henricus NIGER, in alio Treuirensi sub Num. 24. vbi postquam interuentu S. Leonis IX. Papæ, S. Maximini possessiones enumerasset, easque ad Monasterij vsus corroborasset, mox in hæc verba prosequitur: *Hæc igitur loca & omnes S. Maximini Ecclesias cum decimis, dote & dotalibus, cum cunctis salicis Decimationibus, quas in vsus peregrinorum ac pauperum, & hospitem constituimus, ad peculiaritatem fratrum DEO ibi famulantium, more Prædecessorum nostrorum Regum & Imperatorum tali modo & ea ratione delegamus & corroboramus, ut sicut Henricus Deceptor noster diuæ memoriæ Augustus instituit, postquam de eadem Abbatia ea, quæ ad expeditionem, siue ad Regale seruitium pertinebant, abstulit, nullus Imperator, nullus Rex &c. de ysdem locis &c. quicquam vel ab eorum (Maximinianorum) iure distrahere præsumat. Mox sic concludit: *Et ut hoc præceptum inde conscriptum firmum semper & stabile permaneat, non solum hoc manu nostrâ firmatum, sigilli nostri impressione insigniri iussimus; verum etiam, ut Apostolicæ defensionis auxilium, si quis eis hæc infringere voluerit, habere valeant, prædicti Patris nostri Domini, videlicet Leonis sanctissimi priuilegium inde conscriptum eidem Venerabili loco obtinere meruimus.**

Item Henricus SENIOR Imp. in Diplomate Triburiensi habet similia, ijfdem prope verbis cum verbis Henrici NIGRI in Diplomate Moguntino iam proximè præcitato, prout videre est sub Num. 27.

Item Imper: Henricus IUNIOR in Diplomate Spirensi Num. 30. ubi in præsentia plurimorum Principum Imperiali authoritate omnimodis interdicat, tam Comitibus & Ducibus, quàm Aduocatis Monasterij, ne in scissionibus vel petitionibus grauentur Maximiniani; moxque rationem addit, *Quia sicut in Priuilegijs Genitoris nostri Henrici, aliorumque progenitorum nostrorum, Henrici atque Chuonradi, nec non Henrici pijsissimorum Imperatorum inspexitus, sex millia, septingenti quinquaginta & amplius mansi, unde Abbas (S. Maximini) in militiam ire vel Prædecessoribus nostris, vel nostra Regalitati in secundo semper anno seruire debuit, ad hoc beneficiati sunt diuersis fidelibus nostris, Ducibus scilicet & Comitibus, ut cætera, quæ ad Præbendam fratrum remanserant &c. liberè & quietè possideant.*

Eadem Carolus IV. Wenceslaus, alijque consequentes Imperatores confirmârunt.

Idipsum iam ante octingentos prope annos non ex oneroso contractu, ut proximè præcedentes Imperatores, sed ex purè gratioso, & mera liberalitate stituerant Carolini & Ottones: Arnulphus quidem Imperator in priuilegio quodam Ingelheimensi de Anno DCCCXIII. quod habemus, ubi postquam Maximinianorum possessiones enumerasset, præcipit & indulget, *ut nec nobis (Arnulpho Imperatori) neque ulli (ex posteris alijs Regibus & Cæsaribus) quæ hanc Abbatiam tenuerit, aliquod seruitium impendant.* Idem sanciuit Zuentiboldus Rex, itemque Carolus SIMPLEX. Idem post Carolinos statuerunt Otto MAGNVS in Rauennatensi, ubi hæc notanda: *Et quoniam Sanctorum familia Regijs Ciuitatibus vel palatij adiuncta (cuiusmodi Ciuitas & Palatium tunc erat Treuirensis Ciuitas) Regalibus, aliorumque potentium interdum opprimuntur operibus, eadem oper. à supr. adicti Confessoris Christi (de S. Maximino fuerat locutus) familia, pro anima nostra remedio, perpetualiter perdonauimus.* Vide sub Num. 15. Sic & habet Otto II. Imp. in Wormatiensi in hæc verba: *Eique (Monasterio S. Maximini) opera Imperialia vel comitalia funditus perdonamus.* sub Num. 16. Item Otto III. Imp. in Francofurtensi sub Num. 18. Sed & idem habent in eadem verba illi ipsi Imperatores, qui oneroso contractu ab omni seruitio Imperiali Maximinianos exemerunt, ut S. Henricus Imp. in Diplomate Aquilgranensi sub Num. 19. Henricus SENIOR Imp. sub Num. 26. Carolus IV. Imp. in Treuirensi, ubi de verbo ad verbum suis inferit proximè præcedentes Henrici SENIORIS, quas vide sub Num. 39. Wenceslaus Imper. in Luxemburgensi Num. 41.

Verum cum puram illam gratiam & nudè gratiosum Priuilegium Maximinianorum S. Henricus Imp. fortè vidisset ab alijs Imperij Statibus & Principibus minùs amico vultu ferri, quòd inde existimarent se magis grauatos censuit oneroso contractu immunitatem illam Maximinianorum firmandam, uti dictum est.

Has ergo ob causas Prælati Maximiniani semper difficulter ad Collectas & Contributiones Imperij sese adduci permiserunt, præsertim idcirco, quòd tempore Sancti Henrici Imp. tam oneroso contractu & tantâ summâ suam à Contributionibus & Imperialibus seruitijs exemptionem emerint potiùs, quàm impetrârunt.

Vnde Anno MCCCCLXXIV. cum Fridericus Imp. à Monasterio eiusque subditis seruitia exigeret bellica, &, ut ipse Abbas in persona cum curribus, equitibus, peditibus Monasterij, in expeditione Trapensi adesset, Antonius Abbas eodem Anno vltima Februarij pro oneris imperati relaxatione suppli-

cavit, exhibuitque Sancti Henrici Imp. Diploma, aliorumque Impp. qui à talibus seruitijs Monasterium ex contractu oneroso eximunt. Inde cum Anno MCCCCLXXXVIII. Fridericus iterum Ottonem, Antonij Successorem vocaret ad similia, ipse Abbas accessit in persona Imperatorem, & onus deprecatus est, exhibitis diplomatis S. Henrici Imp. aliorumque Regum & Impp.

Superiori sæculo Anno MDVIII. Abbas Thomas, cum à Monasterio DCCCCLXXXIV. floreni aurei pro expeditione Imperiali peterentur, ad Imperatorem Maximilianum ablegauit, qui Priuilegiorum Maximinianorum, totque Imperatoriarum Constitutionum memorem redderet, & contributionem deprecaretur. quod & factum: neque enim æquum rebatur optimus Imperator, emunitatem omnimodam tam oneroso contractu, vt dictum supra, comparatam offendere: rogatus est tamen Abbas, vt in communi tanta necessitate leuius aliquid conferret quàm quod imperatum erat, quod factum est.

Anno MDXIV. Abbas Vincentius, cum Commissarius Imperialis ob contributiones Imperiales valde instaret, ita se vigore exemptionis prædictæ sustinuit, vt ab eo nihil Jure impetrare potuerit.

Anno MDXXII. Idem Vincentius, vi prædictæ exemptionis, se excusauit Vicario & Regimini Cæsareo, quod in Diæta & Comitibus communium necessitatum causâ indictis non comparuisset. Sciendum enim S. Henrici exemptionem ex contractu illo oneroso, non modò ab expeditionibus omnimodisque contributionibus Maximianos absoluisse, sed etiam ab accessu ad Comitibus & Conuentus Imperiales, nisi Moguntiam, aut Coloniam, aut Metas indicerentur.

Anno MDXXIII. Idem Vincentius, vi prædictorum priuilegiorum obtinuit, vt CXXV. fl. consistorialis pecuniæ (*zu vnderhaltung Cammergerichts*) sibi remitterentur, eoque sine effecit, vt Monasterij emunitas & libertas in Imperiali Registratura cum alijs S. R. I. Statuum priuilegij registraretur & incorporaretur, prout adhuc haud dubiè in Imperialibus registris videre licebit. Itaque in Comitibus Imperialibus declaratus est Abbas S. Maximini *Exemptus*, vi contractus initi à S. Henrico Imp. alijsque Impp. confirmati.

Anno MDXXVI. Abbas Ioannes Cellis prædicta Diplomata in Imperij Camerali Iudicio ob similes prædictas causas edi & allegari fecit.

Quod autem aliqui Prælati contribuerint Imperio, eiusque Fiscali aut Quæstoribus, post Constitutionem S. Henrici Imp. id tributum & datum est in casibus maximè extraordinarijs & insolitæ necessitatis, ex consideratione afflictæ Rom. Imperij Status per incursiones Turcicas vel similes, quoties Monasterio per domesticas rationes publico succurrere licuit. Neque enim Maximinianis visum fuit semper in rigore sequi Constitutionem illam eximentem, sed tunc ferè tantum, cum aut domestica calamitas & penuria, aut non tanta publica necessitas suadebat vsum illius. Nam & in propria calamitate non intermiserunt subinde succurrere Imperij magnis necessitatibus, præsertim ex quo Turca aliæque turbæ Europam agitare cœperunt, temporibus fere Friderici vltimi Austriaci. Exinde enim vsque ad tempora S. Henrici Imp. ob exemptionem supradictam, non comperio grauatos fuisse oneribus Imperij. Pronæ autem voluntatis Maximinianorum in supremis Imperij necessitatibus, præclarum extat testimonium Ioannis à *Metzenhausen* Archiepiscopi Treuitensis, in Missiua de Anno MDXXXIII. ad Caroli V. Imperatoris priuatum Concilium, vbi hæc habet: *Obedientiæ illorum (de Maximinianis loquitur) verum & memoriale exemplum, quàm reuerenter adhuc afflictissimi homines Gloriosissimum Im-*

peratorem vniuersalem Dominum nostrum clementissimum agnoscant, à victu ceteraq; necessitudine sibi sumptus potius subtrahentes, vt omnem ferme substantiam pro tam necessaria in Turcam expeditione liberalius erogarent. Ita ille.

Itaque licet taxæ matricularum, Indictionibusque Imperatorum inserti sint Maximiniani, vt reliqua immediata Imperij membra, tamen Iure particulari & Cæsarea Constitutione, ob grauem causam excipiuntur. Vnde spectata lege communi obligabantur quidem; sed per accidens ob priuilegium præfatum ex contractu oneroso eximuntur. Agnouit hanc distinctionem Cæsar in articulis Diætæ Imperialis Augustanæ de Anno MDXLVIII. §. *wan auch ein außgezogener*. Vbi asseritur esse in Imperio eiusmodi status, qui ratione priuilegiorum, libertatis, vel præscriptionis, ad contribuendum non tenentur, quos proinde in suis priuilegijs manutenendos & conferuandos ibidem constituitur.

§. 14. *Abbatem S. Maximini S. Rom. Imperio immediate subiectum fuisse ipsimet Archiepiscopi Treuirenses pridem fassi sunt.*

NAM Ioannes à Baden Archiepiscopus in litteris Inuestituræ Abbatis Ottonis de Anno MCCCCXCIV. & Thomæ Abbatis de Anno MDII. dicit, Monasterium S. Maximini *INSIGNE S. R. Imp.* membrum existere. Item Abbatem Regalia & c. merum & mixtum Imperium, ac exercitium temporalis Iurisdictionis ab Imperio habere & exercere, quemadmodum sui prædecessores Abbates & habuerint, & exercuerint. vide Inuestituras sub Num. 51. 53. & seqq. Idem dixit Richardus Archiepiscopus in litteris Inuestituræ Abbatis Ioannis Cellensis de Anno MDXXVI. Idem scripsit, probante Richardo, Suffraganeus eius Enenius, & typis vulgauit. Nam dicit Maximinianos habere *ein gefürsten Abt.* Idem dixit Ioannes ab Isenburg Archiepiscopus, in litteris de Anno MDXLIX. quibus ipsemet Archiepiscopus Imperatoris *Commissarius* (vt habent litteræ prædictæ Isenburgici) sibi ipsi vt Commendatori S. Maximini per procuratores Inuestituram facit. Sed & idem Isenburgicus in litteris Inuestituræ suæ Henricum Buchel appellat, *Præfectum seu Officiatum Imperialis Abbatie & Monasterij S. Maximini*, *Amptman der Kaysertlicher Abten vnd Gottshaus S. Maximin.*

Idem Isenburgicus in litteris ad Consilium Luxemburgense missis ex Wittlich XIX. Nouemb. MDXLIX. asseruit apertissime sequentia *Unser Gottshaus* (erat enim Isenburgicus tunc Commendator S. Maximini) *zu S. Maximin ist von vndenklichen zeiten her se vnd allwege für ein Prelatur vnd inuerleibt gelidte des Heiligen Römischen Reichs/ vnd sonderlich zu der zeit/ vnd auch vor etlichen hundert Jahren vor der zeit/ daruon der Procurator General meldung thut/ vnnnd noch heutiges tags von menniglichen/ vnd zuuorab der Römischen Kaysertlicher Mayestät gehalten wird. Dann vnleugbar wahr ist/ das Ihr Mayestät selbst Unser Vorfahren vnd auch vns bey zeit vnserer Regierung/ als einen Standt des Reichs von wegen vnser Gottshaus zu denen gemeinen Reichsversamblungen beschrieben. Das sie vnd wir auch mit allen Reichs Steuern (die wir auch müssen erlegen vnd bezahlen) respectiue angeflaggen vnd beladen worden: wie dan auch Ihre Mayestät zu ihrer jüngsten Kriegsvbung vnnnd volberichter expedition/ wieder derselben Rebellen vnd vngehorsame/ von vns als diser zeit Commendatarien jetzt gemelter des Reichs Prelatur zu S. Maximin/ huff vnd Steuer begern/ vnd erfordern lassen/ darin wir vns anch gehorsamblich erzeigt haben/ also/ das Ihre Mayestät selbst vns für eine Prelatur des Reichs erkandt. id est,*

Nostrum

Nostrum Monasterium S. Maximini ab omni & immemoriali tempore fuit Pralatura, & S. R. I. incorporatum membrum, & precipue illo tempore, & etiam centenis aliquot annis ante illud tempus, cuius Procurator Generalis meminit, atque etiam hodie ab unoquoque, & ante omnes à sacra ipsa Casarea Maiestate nostros antecessores, Pralatos S. Maximini, imò etiam nos, dum eam Pralaturam habemus, tanquam Statum & membrum Imperij, propter Monasterium S. Maximini ad Imperialia Comitissa seu Diatas euocatos. Item Antecessores nostros S. Maximini Pralatos, & nos ipsos etiam ad omnia Imperij subsidia & contributiones (quas etiam debuimus exhibere & soluere) respectiue fuisse sollicitatos & oneratos: prout etiam sua Maiestas in nupera sua expeditione & bello contra rebelles Imperij suscepto à nobis, tanquam hoc tempore prafate Pralatura S. Maximini Commendatario, auxilium & subsidium exigi & peti fecit. Qua in re nos etiam paruimus, ita ut ipsamet Casarea Maiestas nos pro Imperij Pralato agnoscat. Ita ex scriptum ex Originali, quod adhuc exhiberi potest.

Idem Isenburg in aliis, quarum item Originale exhiberi potest ex Archiuio Luxemburgensi, sic loquitur ad Imperij Status, sacramque Casaream Maiestatem in Comitiss Augustanis Anno MDL. etiam tum, cum iam lis coepisset in Camera Spirensi ratione Exemptionis Monasterii inter Fiscalem & eundem Isenburgicum: Das vnlaugbahr war ist/wie dan der augenschein solches klarlich aufweiset/das dieselbige Abtey S. Maximin in der vorstat Trier gelegen/je vnnd allewege ein Pralatur des Heiligen Römischen Reichs gewesen/demselbigen zc. mit sondermassen zugethan/vnd von vnuerdencklichen Jahren in des H. Röm. Reichs Matriculen begriffen/in allen des H. R. Reichs Collecten vnd anschlügen seine besundere Tax vnd anlag gehabt/wie auch durch die gewesen Pralaten zur zeit selbst entricht/zc. Die Pralaten zu S. Maximin seind auch zu allen Reichs versamblungen beschriben/wie sie noch heutiges tags beschriben werden. Es haben auch die Römische Käyserliche Mayestat den Pralaten zu S. Maximin/als einen Pralaten des Reichs/in der nechst vergangener expedition wieder Ihrer Mayestat wiederwertigen vnnd Rebellen grübe/zu erleichterung des Kriegs kostens/wie dann andere gehorsame Reichs-Stände auch gethan: erfordert zu steur zu kommen/das auch als gehorsamlich geschehen/zc. Die Abtey ist ein Pralatur des H. R. Reichs/vnnd haben die gewesen Abbt ihre Regalia bisshero alweg vom H. R. Reich empfanglichen herbracht/vnd in temporalibus niemand dann einen Römischen Käyser vnd das Heilig Römisch Reich erkennt. Item die Regierenden Pralaten daselbst in jederzeit die Päpstliche Heiligkeit in geistlichen/vnd weltlichen sachen allein die Käyserliche Mayestat vnd das Heilig Reich für ihr Oberkeit ratione subiectionis bisshoff zeit vnserer ankunfft erkent haben. Id est, Verum est ita vt negari non possit, sicut ad oculum clarè paret, quod eadem Abbatia S. Maximini, quæ sita est in suburbio Treutorum, fuerit semper & omni modo Pralatura S. R. Imperij, eique singulari modo affecta, & ab immemorialibus annis in S. R. Imperij matriculis comprehensa, in omnibus S. Rom. Imp. collectis & indictionibus suam peculiarem taxam & contributionem habuerit, quam etiam omnes pro tempore Pralati penderunt, &c. Insuper Pralati S. Maximini ad omnes Imperij conuentus & comitia conscripti fuerunt, sicut etiamnum hodie conscribuntur. Ad hæc sacra Casarea Maiestas Pralatum S. Maximini tanquam Pralatum Imperij in proximè elapsa expeditione, contra Maiestatis sua Aduersarios & Rebelles sollicitauit, quo ad bellicorum sumptuum subleuationem, prout & circa alios obedientes Imperij Status factum est: petiuit vt subsidio venirent, prout etiam obsequiose & obedienter à Pralatis factum est, &c. Abbatia est Pralatura S. R. I. & quotquot fuerunt Abbates, sua Regalia omni tempore vsque modo à S. R. I. acceperunt, neminemque in temporalibus quam Rom. Imperatorem & S. R. Imperium recognouerunt. Item Pralati ratione subiectionis neminem agnoue-

runt,

runt, quàm in spiritualibus Summum Pontificem, & in temporalibus solùm suam
Casaream Maiestatem & Imperium &c.

Idem Ilenburg in alijs, quæ exhiberi possunt, sic loquitur ad Cæs. Maiestatem
de Monasterio S. Maximini: Das löblich Gottshaus S. Martin/ S. Benedicten
Ordens/ Ewer Käyserlichen Mayestät vnnnd dem Heiligen Reich ohne allen mittel/ als
ein furnemlichs gliedi desselbigen in weltlichen sachen zugethan vnd vnderworffen. Id est,
*Laudabile Monasterium S. Maximini, Ordinis S. Benedicti, Vestra Casarea Maiesta-
ti & sacro imperio sine omni medio tanquam insigne membrum eiusdem in tempora-
libus obnoxium & subiectum.*

Idem denique iterum Ilenburg in alijs ex Sarburg ad Præfectum S. Maxi-
mini præfatum D. Buchel de Anno MDXLVIII. Febr. XII hæc habet: Die un-
teugbare warheit ist/ darzu im sacht der notturfft wol zu beweisen/ das ein Abt zu S. Ma-
ximin sampt seinem Gottshaus sonder mittel dem Heiligen Römischen Reich angehörig.
Id est, *irrefragabilis veritas est, casu quo opus, facile probanda, quòd Abbas S. Maxi-
mini, unà cum suo Monasterio, sine medio ad S. Rom. Imperium pertineat.* Sic ille
iteratò & sepius eò maiori veritatis testimonio, quò magis eum Iura S. Maxi-
mini sciuisse credendum est, vt pote S. Maximini Commendatorem Prælatum,
& eiusdem Monasterii Coadiutorem.

CONCLUSIO.

Ex dictis vtraque sectione huius capituli euidenter cuius æquo lectori inno-
tescit, Abbatem & Monasterium S. Maximini eiusque Statum S. Rom. Imperio
immediatè subijci, non solùm vi probationis à tot instrumentis, documentis,
rebus Iudicatis; verum etiam ex omnibus, quæ excogitari queant, immediati
Status proprietatibus ac notis, ex ipsis Archiepiscoporum agnitionibus &
confessionibus, ac denique ex postrema illa Imperatoris Maiestatis iudicatio-
ne ac sententia, quam anno MDCXXVI. in Aulico suo Consistorio, rebus
omnibus seriò ac sollicitè examinatis & discussis, tanta solemnitate tulit.

CAPVT SECVNDVM.

*Monasterium S. Maximini immediatè Ecclesiasticæ Pon-
tificis Maximi Iurisdictioni subiectum esse.*



EGAT hoc Scriptor anonymus initio libelli famosi, & quidem
omnium mortalium primus, quod sciamus, hoc ita palàm &
publicè negare est ausus, poterat proinde dictum illius contem-
ni tanquam muscæ alicuius circa summi Pontificis tiaram vo-
litantis susurrus. Ne tamen posteritati, & minùs in rebus nostris
informatis relinquatur aliqua impressio veritati contraria, pau-
cula adferemus huic veritati notissimæ confirmandæ opportuna. Futile au-
tem, quo anonymus ille vtitur argumentum, parte secunda dissipabitur.

SECTIO I.

*In primo suo exordio Monasterium hoc fuit sub Summo
Pontifice immediatè.*

CVM piissimus Imperator Constantinus Magnus conderet Imperiale no-
strum Monasterium, voluit illud in Ecclesiasticis S. S. Apostolicæ, & quæ ac
in temporalibus Imperio immediatè subesse. Id ita gestum esse, luculentè